

VALTION YDINJÄTEHUOLTORAHASTON VUODEN 2025 TILINPÄÄTÖKSEN VAHVISTAMINEN**Valtion ydinjätehuoltorahasto**

Valtion ydinjätehuoltorahasto (myöhemmin rahasto) perustettiin vuonna 1988 ydinjätehuollon kustannuksiin varautumisen toteuttamista varten. Rahasto on vuoden 2004 alusta lukien lisäksi huolehtinut ydinenergialain (990/1987) 7 a luvussa tarkoitetun ydinalan asiantuntemuksen varmistamiseen liittyvien maksujen perimisestä ja näin kerättyjen varojen jakamisesta. Rahaston varat jakautuvat edellä todettujen käyttötarkoituksiensa perusteella kahteen erilliseen varallisuuteen, joista muodostuvat Varautumisrahasto ja Ydinjätteen- ja turvallisuustutkimuksen erillisysvarallisuuden tutkimusrahasto (myöhemmin tutkimusrahasto).

Rahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen valtion rahasto, jonka kirjanpidon, maksuliikkeen, muun laskentatoimen ja tilinpäätöksen osalta noudatetaan valtion talousarviosta annettua lakia (423/1988) ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Rahaston tilinpäätös 2025

Ydinenergialain 38 a § 1 momentin 10 kohdan mukaan rahaston johtokunta hyväksyy ja allekirjoittaa rahaston tilinpäätöksen ja siihen kuuluvan toimintakertomuksen sekä toimittaa sen työ- ja elinkeinoministeriölle, jonka jälkeen työ- ja elinkeinoministeriö Valtion ydinjätehuoltorahastosta annetun valtioneuvoston asetuksen (161/2004, rahastoasetus) 10 § 3 momentin mukaan vahvistaa tilinpäätöksen asian oltua valmistavasti käsiteltävänä valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa.

Rahastoasetuksen 10 § 2 momentin mukaan Valtion ydinjätehuoltorahaston kirjanpito on järjestettävä niin, että tilinpäätöksessä voidaan esittää erikseen oikeat ja riittävät tiedot Varautumisrahaston ja tutkimusrahaston toiminnasta ja taloudesta. Rahaston tilinpäätöksen liitteeksi on laadittava Varautumisrahaston ja tutkimusrahaston erilliset tuotto- ja kululaskelmat, taseet ja talousarvio-osien vertailut.

Rahaston johtokunta hyväksyi tilinpäätöksen 13.2.2026. Rahaston tilintarkastajat ovat 17.2.2026 puoltaneet tilinpäätöksen vahvistamista johtokunnan esityksen mukaisena.

Valtion ydinjätehuoltorahaston tilikauden 1.1.–31.12.2025 tuottojäämä on 99 472 697,16 euroa ja tase 3 018 452 276,16 euroa.

Varautumisrahaston toiminta

Toiminnan periaatteet

Jätehuoltovelvolliset täyttävät ydinenergialaissa säädetty varautumisvelvollisuutensa siten, että he suorittavat vuosittain maaliskuun loppuun mennessä rahaston johtokunnan vahvistaman ydinjätehuoltomaksun Varautumisrahastoon. Lisäksi he luovuttavat maksukyvyttömyytensä varalta valtiolle vakuuksia vuosittain kesäkuun loppuun mennessä niitä ydinjätehuoltokustannuksia varten, joita Varautumisrahastoon kerätyt varat eivät vielä kata.

Kunkin jätehuoltovelvollisen rahasto-osuus muodostuu sen maksamista ydinjätehuoltomaksuista ja sille Varautumisrahaston voitoista tulevista osuuksista. Rahasto-osuutta vähentävät jätehuoltovelvolliselle Varautumisrahastosta palautetut ylijäämät ja Varautumisrahaston tappioista tulevat osuudet. Vuodesta 2022 alkaen otettiin lisäksi käyttöön jätehuoltovelvollisen suojaosuus, jonka suuruus on ydinenergialain 52 c §:n mukaan 3 % jätehuoltovelvollisen kalenterivuoden rahastotavoitteesta.

Suojaosuus katetaan ensisijaisesti ylijäämällä ja Varautumisrahaston voitolla: lain 42 §:n mukaan ylijäämä palautetaan jätehuoltovelvolliselle vain siltä osin kuin se ylittää suojaosuuteen tarvittavan määrän ja lain 51 §:n mukaan kalenterivuoden voitolla hyvitetään rahasto-osuuksia vain siltä osin kuin voitto ylittää suojaosuuteen tarvittavan määrän. Lisäksi jätehuoltovelvollisen on lain 52 c §:n mukaan luovutettava rahastolle vakuuksia siten, että maaliskuun viimeisenä päivänä vakuuksien yhteismäärä vastaa suojaosuutta siltä osin kuin siirretty ylijäämä ja voitto eivät sitä kata. Suojaosuuden tarkoituksena on toimia riskienhallintakeinona Varautumisrahaston arvon heilahteluja vastaan.

Jätehuoltovelvollisella on ydinenergialain 52 a §:n 1 momentin mukaan oikeus lainata Varautumisrahastosta enintään 60 prosenttia siitä määrästä, joka saadaan vähentämällä asianomaiselle jätehuoltovelvolliselle vahvistetusta rahastotavoitteesta jätehuoltovelvollisen osuus rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta kalenterivuoden aikana arvion mukaan aiheutuvat kustannukset. Jos seuraavalle kolmelle vuodelle vahvistetut rahastotavoitteet poikkeavat määrältään toisistaan, käytetään määrältään pienintä rahastotavoitetta. Jos varoja on lainattu 48 §:n 2 momentin nojalla, jätehuoltovelvollisen lainausoikeus vähenee vastaavalla määrällä.

Jätehuoltovelvollisen osakkeenomistajilla on oikeus käyttää jätehuoltovelvollisen yllä mainittua oikeutta siltä osin kuin jätehuoltovelvollinen ei itse sitä tee. Rahastosta osakkeenomistajille kulloinkin lainattavissa oleva määrä on lainattava niille osakkeenomistajille, jotka sitä vaativat, tarpeen vaatiessa näiden osakeomistuksien suhteessa rahaston tarkemmin määräämällä tavalla.

Vähintään 20 prosenttia rahaston siitä varallisuudesta, joka saadaan laskemalla yhteen ydinenergialain 52 a §:n 1 momentin mukaisessa laskelmassa käytetyt rahastotavoitteet ja 43 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti vahvistetut rahastotavoitteet sekä vähentämällä tästä summasta rahaston hallinnosta ja pääoman hoidosta kalenterivuoden aikana arvion mukaan aiheutuvat kustannukset, on valtion

käytettävissä ja voidaan sijoittaa Suomen valtion velkasitoumuksiin tai valtion talousarviossa siirtää rahastosta määräajaksi valtiovarastoon.

Jos varoja on siirretty valtiovarastoon, on talousarvioon vuosittain otettava määräraha rahastolle kyseisenä vuonna takaisin siirrettävien varojen palauttamisesta ja jätehuoltovelvollisten lainastaan maksamaa korkoa vastaavan korvauksen maksamiseen rahastolle. Lainan korko sidotaan markkinoilla yleisesti noteerattavaan viitekorkoon. Rahaston pääoman arvon säilymisen ja tuoton turvaamisen niin vaatiessa sovellettavaan viitekorkoon lisätään erityinen korkomarginaali.

Toiminta vuonna 2025

Kertomusvuoden aikana ydinenergialain tarkoittamia jätehuoltovelvollisia, joilla on ydinenergialain 43 §:n mukaisesti vahvistettu nollasta poikkeava vastuumäärä, ovat Fortum Power and Heat Oy (Fortum), Teollisuuden Voima Oyj (TVO), Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy (VTT) ja Posiva Oy (Posiva).

Työ- ja elinkeinoministeriö vahvisti jätehuoltovelvollisten rahastotavoitteet vuodelle 2025: Fortumin osalta 1 228,4 milj. euroa, TVO:n osalta 1 437,8 milj. euroa, VTT:n osalta 0,604 milj. euroa ja Posivan osalta 158,6 milj. euroa.

TVO:n, Fortumin ja VTT:n rahasto-osuus oli suurempi kuin edellä todettu, vahvistettu rahastotavoite. Tällaisessa tilanteessa rahasto palauttaa jätehuoltovelvolliselle rahasto-osuuden ja rahastotavoitteen välisen erotuksen eli ylijäämän, mikäli jätehuoltovelvollinen on jo kattanut suojaosuuden. Rahasto vahvisti FPH:n ylijäämäksi n. 69,1 milj. euroa, TVO:n ylijäämäksi n. 79,8 milj. euroa ja VTT:n ylijäämäksi n. 3,0 milj. euroa.

Luvanhaltijoiden ehdotuksen ja TEM:n päätöksen mukaisesti siirrettiin tilikauden aikana Fortumin ja TVO:n 31.12.2024 arvon mukaisesta rahasto-osuudesta 158,6 milj. euroa Posivan rahasto-osuudeksi. Näin ollen Posivan vuoden 2025 rahastotavoite ja rahasto-osuus vastasivat toisiaan.

Takaisinlainaukseen liittyvät korot suoritettiin asianmukaisesti. Fortum Oyj käyttää edelleen lainausoikeuttaan Fortum Power and Heat Oy:n osakkeenomistajana. Fortum Oyj:lla on edelleen rahaston hyväksymiä turvaavia vakuuksia vastaan lainattuna 718,2 milj. euroa. TVO käyttää lainausoikeuttaan osittain ja sillä on edelleen lainattuna rahaston hyväksymiä turvaavia vakuuksia vastaan n. 727,5 milj. euroa. Lainapääomaan ei tehty muutoksia vuoden 2025 aikana.

Varautumisrahastosta annettavan lainan korko on ydinenergialain 52 a §:n 4 momentin mukaan sidottava markkinoilla yleisesti noteerattavaan viitekorkoon. Valtion ydinjätehuoltorahaston varoista annettavien lainojen yleisiä ehtoja koskevalla valtioneuvoston asetuksella (83/2010) ja sen muuttamista koskevalla valtioneuvoston asetuksilla (245/2014, 100/2017, 363/2021) on määrätty, että edellä mainittu korko on kahdentoista kuukauden Euribor-korko, kuitenkin aina vähintään 0 prosenttia, lisätynä 0,7 prosenttiyksiköllä. Korko tarkistetaan vuosittain.

Jos jätehuoltovelvolliset tai näiden osakkeenomistajat eivät käytä lainausoikeuttaan joltain osin, on Valtion ydinjätehuoltorahaston sijoitettava käyttämättä jääneet

Varautumisrahaston varat siten, että huolehditaan sijoitusten turvaavuudesta, tuotosta ja rahaksi muutettavuudesta sekä niiden asianmukaisesta hajauttamisesta (sijoitustoiminta). Rahasto käyttää sijoitustoiminnassaan Valtiokonttorin palveluja valtion sitoumusten hoitamiseen.

Varautumisrahaston hallintokulut tilikaudella olivat 405 147 euroa.

Rahaston johtokunta esittää, että Varautumisrahaston tilivuoden tuottoylijäämä, 99 535 564,49 euroa, siirrettäisiin ydinenergialain mukaisesti jätehuoltovelvollisten rahasto-osuuksien lisäyksiksi siinä suhteessa kuin vastaavat rahasto-osuudet ovat kalenterivuoden aikana olleet rahaston varoina.

Tutkimusrahaston toiminta

Toiminnan periaatteet

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi ydinenergialain 53 a §:n mukaisesti myöntää avustusta sellaista tutkimustoimintaa varten, jonka tavoitteena on edistää ydinlaitosten turvallista käyttöä ja ydinjätehuollon ratkaisujen kehittymistä sekä varmistaa, että viranomaisten, ydinlaitosten haltijoiden ja jätehuoltovelvollisten saatavilla on näihin liittyen riittävästi ja kattavasti asiantuntemusta ja muuta osaamista. Lisäksi rahasto voi myöntää avustusta tällaista tutkimustoimintaa edistävää tutkimusinfrastruktuuria varten sekä mainittuja tavoitteita edistävää korkea-asteen koulutustoimintaa varten.

Maksut toimintaan peritään ydinenergialain 53 b §:n mukaisesti. Maksu on maksukaudella 1 (vuosina 2023–2025):

- ydinlaitoksen haltijalta 390 euroa kultakin luvassa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta tai periaatepäätöksessä ilmoitetulta suurimman lämpötehon megawatilta tai, jos periaatepäätöksen nojalla on haettu rakentamislupaa, lupahakemuksessa ilmoitetulta nimellislämpötehon megawatilta;
- jätehuoltovelvolliselta, jolle on lain 43 §:n 2 momentin mukaisesti vahvistettu vastuumäärä, on velvollinen suorittamaan Valtion ydinjätehuoltorahastolle 53 a §:ssä tarkoitetun toiminnan rahoittamiseksi vuosittain maksun, jonka määrä on 0,10 prosenttia asianomaista maksuvuotta edeltävälle vuodelle kohdistetusta vastuumäärästä.

Valtion ydinjätehuoltorahasto voi kunakin vuonna myöntää avustuksia enintään käytettävissä olevan erillisvarallisuuden mukaan siltä osin kuin sitä ei ole sidottu jo tehdyillä avustuspäätöksillä eikä siihen sisälly rahastolle syntyneitä saatavia. Rahasto päättää hakemusten perusteella avustusten myöntämisestä siten, että avustettavat hankkeet ovat korkeatasoisia ja edistävät kokonaisuudessaan tarkoituksenmukaisella tavalla 53 a §:ssä säädettyjä tavoitteita.

Avustukseen sovelletaan lisäksi valtionavustuslakia (688/2001). Valtion ydinjätehuoltorahasto tekee valtionavustuslaissa tarkoitetut päätökset, jotka koskevat valtionavustuksen myöntämistä, maksatusta ja takaisinperintää, sekä hoitaa valtioapuviranomaisen päätösten muutoksenhakuun liittyvät asiat. Muilta osin työ- ja

elinkeinoministeriö hoitaa valtionavustuslaissa valtionapuviranomaiselle säädetyt tehtävät.

Toiminta vuonna 2025

Edellä tarkoitetut ydinlaitosten haltijat ja jätehuoltovelvolliset, jotka ovat velvollisia suorittamaan maksuja tutkimusrahastoon, ovat Fortum Power and Heat Oy, Teollisuuden Voima Oyj ja Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy. Tutkimusrahastoon suoritettiin vuonna 2025 yhteensä 8 029 204,00 euroa.

Rahasto jakoi vuonna 2025 ydinturvallisuuden ja ydinjätehuollon tutkimushankkeille SAFER2028-tutkimusohjelman kautta 8 246 339 euroa. Tutkimusohjelman hallintohankkeelle myönnettiin 568 558 euroa. Tutkimusrahaston hallintokulut olivat 86 721 euroa.

Tutkimusrahaston tilikauden kulujäämä on 62 867,33 euroa. Rahaston johtokunta esittää, että kulujäämä vähennettäisiin rahaston pääomasta.